

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6190/21

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ע' גרוסקופף
כבוד השופט א' שטיין

העותר: מיכאל פואה, יו"ר תנועת "בוחרים במשפחה"

נגד

המשיבים: 1. השר ניצן הורוביץ – משרד הבריאות
2. ד"ר ורד עזרא – ראש חטיבת הרפואה

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותר: בעצמו

בשם המשיבים: עו"ד רן רוזנברג; עו"ד מוריה פרימן

פסק-דין

השופט ע' גרוסקופף:

עניינה של העתירה שלפנינו בבקשת העותר כי נורה למשיב 1 לבטל את הוועדה הציבורית לבחינת מתן אישור על שינוי מין ללא ניתוח, כמו גם את ההיתרים שניתנו מטעמה. כן מבקש העותר כי נורה על ביטול חוזר חטיבת הרפואה מס' 6/2020 עליו חתומה המשיבה 2, אשר קובע הנחיות לעניין עבודת הוועדה האמורה.

הרקע לעתירה

1. במוקד העתירה מצויה אפשרותו של אדם לשינוי רישום המין המופיע לגביו במרשם האוכלוסין. ככלל, אדם המבקש לשנות אחד מן הפרטים המופיעים לגביו במרשם האוכלוסין נדרש להציג "תעודה ציבורית" (כהגדרתה בסעיף 29 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971) המעידה על השינוי (זאת למעט שינוי מען, אשר יירשם גם על פי הודעה בלבד. ראו: סעיף 19ג לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 (להלן:

חוק מרשם האוכלוסין)). בהתאם, עד לשנת 2015 כל אדם אשר ביקש לשנות את המין המופיע ברישומו במרשם האוכלוסין נדרש היה להציג תעודה שהעידה על כך שעבר ניתוח לשינוי מין (במאמר מוסגר, יוער כי עניין ביצועם של ניתוחים לשינוי מין הוסדר בישראל לראשונה במסגרת חוזר מינהל הרפואה מס' 39/1986. בשנת 2014 עודכן חוזר זה במסגרת חוזר מינהל הרפואה מס' 16/2014). כפועל יוצא, לא היתה אפשרות לשנות את פרט המין המופיע במרשם האוכלוסין ובתעודות הרשמיות ביחס לאדם אשר לא עבר ניתוח כאמור.

2. על רקע זה, בשנת 2014 הוגשה לבית משפט זה עתירה אשר עסקה בטענותיהן של שלוש נשים טרנסג'נדריות נגד חוקתיותה של ההתניה האמורה, המחייבת, הלכה למעשה, את קיומו של ניתוח לשינוי מין כתנאי לשינוי פרט המין במרשם האוכלוסין (בג"ץ 6035/14 לירן-שקד נ' משרד הפנים) (להלן: בג"ץ לירן-שקד). בעקבות הגשתה של עתירה זו, התקיימו דיונים בנושא זה בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-מינהלי), ובהשתתפות גורמי רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הבריאות וגורמים רלוונטיים נוספים, אשר הובילו בסופו של דבר לתיקונו של ההסדר הקיים, ובעקבות זאת גם למחיקה מוסכמת של העתירה (ראו פסק דינם של השופטים עוזי פוגלמן, דפנה ברק-ארז ו-מנחם (מני) מזוז מיום 27.12.2015). כך, ביום 1.11.2015 הוצא חוזר מינהל הרפואה מס' 17/2015, אשר מכוחו קמה "הוועדה לבחינת מתן אישור על שינוי מין ללא ניתוח" (להלן: חוזר 2015 ו-הוועדה, בהתאמה). בסעיף 1 לחוזר 2015 צוין כי הקמת הוועדה נועדה "לאפשר את שינוי פרט המין במרשם האוכלוסין למי ששינה את מינו מבלי שעבר הליך ניתוחי לשינוי אברי המין". כן נקבע כי "שינוי הרישום בפרט המין במרשם האוכלוסין יתבצע רק לאחר שהוועדה תאשר שאכן שינה אדם את מינו. החלטתה תהווה תעודה ציבורית הנדרשת על פי סעיף 19ג(א) [לחוק מרשם האוכלוסין] לצורך שינוי הרישום בפרט המין במרשם האוכלוסין" (שם). יתר סעיפי החוזר הסדירו סוגיות נוספות ביחס לעבודת הוועדה, לרבות הרכבה, תפקידיה והליכי עבודתה.

3. להשלמת התמונה, יצוין כי השינוי שהביא עמו חוזר 2015 ביחס לאפשרות של אדם לשנות את פרט המין המופיע במרשם האוכלוסין, עוגן בשנת 2016 גם במסגרת נוהל רשות האוכלוסין וההגירה מס' 2.6.0001 שכותרתו "נוהל שינוי/תיקון פרט רישום מין" (להלן: נוהל 2.6.0001. נוהל זה עודכן לאחרונה ביום 29.1.2018). במסגרת הנוהל האמור, נקבע כי שינוי פרט המין יכול שיעשה על סמך תעודה ציבורית המעידה על שינוי המין, אשר ניתנה על ידי הוועדה (סעיף 1.2.2 לנוהל 2.6.0001).

4. חוזר 2015 עודכן לאורך השנים, כאשר עדכנו האחרון פורסם ביום 5.2.2020 במסגרת חוזר חטיבת הרפואה מס' 6/2020 (להלן: החוזר או חוזר 2020). בסעיף 5.1.2 לחוזר צוין כי תפקידה של הוועדה הוא "בחינת בקשות להנפקת אישור, שיהיה במעמד של 'תעודה ציבורית' המעידה על שינוי מגדר ללא ניתוח שעבר המבקש – והכרעה בבקשות אלו". כן צוין כי "הוועדה תבחן בקשות לקבלת תעודה כאמור בק אס המבקש פונה לצורך שינוי פרט המין במרשם האוכלוסין בהתאם לסעיף פרט המין במרשם האוכלוסין בהתאם לסעיף 19ג לחוק מרשם האוכלוסין, ולא לכל מטרה אחרת" (שם. ההדגשה במקור).

זאת ועוד, סעיף 5.1.1 לחוזר 2020 קובע כי הוועדה תורכב מפסיכולוג קליני שיעמוד בראשה, וכן מרופא פסיכיאטר ואנדוקרינולוג. סעיף 5.1.3 לחוזר קובע את הליכי העבודה של הוועדה, ובכלל זאת כי היא "תדון בפניות טרנסג'נדרים המבקשים לשנות את פרט המגדר במרשם האוכלוסין, על פי אמות המידה המקצועיות המקובלות, כגון אלו המפורסמות במדריך DSM 5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) וכן במדריך ICD 10 (International Classification of Diseases), כפי שיעודכו מעת לעת".

5. העותר, מר מיכאל פואה, הוא אחד מראשי תנועת "בוחרים במשפחה", אשר הוקמה, כך בלשון העותר, "[ב]מטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם" (עמ' 1 לעתירה). ביום 11.5.2021 פנה העותר למשרד הבריאות בבקשה מכוח חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, במסגרתה ביקש לקבל מידע אודות הוועדה, הרכבה, הקריטריונים המנחים את פעילותה, וכיוצא בזאת (להלן: בקשת המידע). בהמשך, ביום 8.7.2021 פנה העותר במכתב למשיבים 1-2 – שר הבריאות ניצן הורוביץ' (להלן: שר הבריאות או השר) וראש חטיבת הרפואה ד"ר ורד עזרא (להלן יחד: המשיבים) – שענינו "ביטול הוועדה לבחינת מתן אישור על שינוי מין ללא ניתוח – מיצוי הליכים", במסגרתו ביקש "לבטל את מתן התעודות הציבוריות לשינוי מין הניתנות על ידי [הוועדה] ולפסול את כל התעודות הציבוריות שהועדה או רופאים ממשרד הבריאות הנפיקו שלא בסמכות...". בסמוך לאחר מכן, נמסרה לעותר תשובת הממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד הבריאות לבקשת המידע ששלח, במסגרתה פורט הרכב הוועדה, תאריך מינויה, ומקור הסמכות להקמתה. כן צוין כי החלטת הוועדה מתבצעת על פי הקריטריונים המפורטים בסעיף 5.1.3 לחוזר 2020. ביום 14.7.2021 פנה העותר במכתב נוסף למשיבים במסגרתו שטח את תפיסתו בעניין היעדר האפשרות לשינוי מינו של אדם, בהיותו "מצב פיזי עובדתי". ביום 18.7.2021 ניתן מענה מטעם המשיבה 2 למכתבו של העותר, בו צוין כי פנייתו נענתה במסגרת התשובה לבקשת

המידע, וכי "אנחנו חוזרים על האמור במענה שהנשלח אלייך ואין לנו מה להוסיף על שנאמר בו". באותו יום שלח העותר מכתב נוסף שמוען לשר הבריאות, שעניינו "קובלנה על מתן אישור כחב בנושא שינוי מין". גם במכתב זה שב העותר ושטח את תפיסתו לעניין היעדר האפשרות של אדם לשנות את מינו, וביקש "להתלות את רשיונם של כל חברי הועדה שהנפיקו אישורים מטעים על שינוי מין".

טענות הצדדים

6. על רקע האמור, ביום 12.9.2021 הגיש העותר את העתירה דנן, במסגרתה נתבקש בית משפט זה להורות למשיבים ליתן טעם מדוע לא תבוטל הוועדה וההיתרים שניתנו מטעמה, וכך מדוע לא יבוטל חוזר 2020. בפתח עתירתו, מציין העותר כי מוקנית לו זכות עמידה מפאת היותו פעיל ציבור העומד בראש תנועה ציבורית הפועלת בתחום המשפחה, וכי הוא נחשב ל"תובע ציבורי" כהגדרתו בפסיקת בית משפט זה. כן מוסיף העותר בהקשר זה, כי הוא הוכר בעבר כבעל זכות עמידה בנושאים הקשורים למשפחה, וכן כי בשל אמונתו ותפיסת עולמו, מתן תעודה ציבורית על שינוי מין עלולה לפגוע בו באופן אישי.

לגופם של דברים, טוען העותר כי הקמת הוועדה והאישורים שניתנו מטעמה, כמו גם פרסום חוזר 2020, מהווים חריגה מן הסמכות המוקנית למשיבים, הפוגעת בעיקרון חוקיות המנהל. זאת, הואיל ואין בנמצא כל סעיף חוק המסמיך אותם לקבל החלטות בדבר שינוי מינו של אדם, ועל אחת כמה וכמה להוציא תעודה ציבורית המעידה על שינוי זה. לשיטת העותר, חריגה זו אינה עניין של מה בכך, שכן סוגיית קביעת מינו של אדם היא סוגיה נפיצה בעלת משמעויות כלכליות, חברתיות ודתיות. לצד זאת, מציג העותר מספר טיעונים נוספים: בין היתר, נטען כי רופאים, פסיכולוגים ופסיכיאטריים, מהם מורכבת הוועדה (וראו סעיף 5.1.1 לחוזר 2020), מעולם לא הוסמכו לקבוע כי מינו של אדם ישונה לאחר שנקבע בתעודת הלידה. כן נטען כי אף אם הייתה למשיבים סמכות כאמור, אמות המידה על פיהן פועלת הוועדה אינן רלוונטיות לקביעה בדבר שינוי מין, משמדובר באמות מידה הנוגעות להרגשתו של אדם ביחס למינו, בעוד שמין האדם הוא עניין עובדתי אובייקטיבי. לתמיכה בטענה זו, מפנה העותר למחקר של מכון וייצמן המראה כי ישנם למעלה מ-6,500 גנים המתבטאים באופן שונה בנשים ובגברים. בנוסף, לטענת העותר החלטה המאשרת את שינוי מינו של אדם, כמוה כהחלטה הנותנת הכשר להתחזות ולפגיעה בכבודם של כל מי שיהיו בקשר ובמגע עם אותו אדם, לא כל שכן בקשר אינטימי. לבסוף, עומד העותר על השפעות חברתיות וכלכליות שעשויות להיות

לשיטתו למתן היתר לאזרחים לשנות את מינם, וזאת על רקע הוראות חוק המבחינות בין גברים לנשים בתחומים שונים.

7. בתגובתם המקדמית לעתירה, טוענים המשיבים כי דינה להידחות על הסף, וזאת ממספר טעמים: ראשית, נטען כי יש לדחות את העתירה עקב אי-צירופם של משיבים רלוונטיים. כך, נטען כי מאחר שהסעדים המבוקשים בעתירה לביטול הוועדה וההיתרים שניתנו על ידה, עלולים לפגוע באנשים אשר פנו או יפנו לוועדה לצורך שינוי פרט מינם במרשם האוכלוסין, לכל הפחות היה מקום לצרף לעתירה גופים העוסקים במתן סיוע ותמיכה לקהילת הטרנסג'נדרים בישראל. כך גם, סבורים המשיבים כי היה מקום לצרף לעתירה את רשות האוכלוסין וההגירה (להלן: רשות האוכלוסין), וזאת בהתחשב בכך שהיתרים הניתנים על ידי הוועדה מאפשרים פנייה לרשות האוכלוסין בבקשה לשינוי פרטים. שנית, המשיבים טוענים שיש לדחות את העתירה גם בשל השיהוי הכבד שדבק בהגשה. זאת, משהוגשה רק בחלוף כ-6 שנים מן המועד בו החלה הוועדה לפעול, ובשים לב לכך שסביר מאוד להניח כי בזמן שחלף צדדים שלישיים שינו את מצבם על בסיס ההיתרים שנתנה הוועדה. שלישית, לדידם של המשיבים יש לדחות את העתירה גם מן הטעם שהיא אינה מראה על פניה כל עילה להתערבות שיפוטית. לעניין זה, נטען כי העתירה מבוססת על תפיסתו האישית של העותר וכוללת טיעונים כלליים ונעדרי אחיזה בדין, וכי לא הונחה במסגרתה כל תשתית עובדתית או משפטית המצדיקה את קבלתה. לשיטת המשיבים, הדברים מקבלים משנה תוקף בהתחשב בכך שהחוזר שהביא להקמת הוועדה והנהלים הנלווים לו, גובשו ועמדו לפני בית משפט זה במסגרת ההליך שהתקיים בבג"ץ לידן-שקד. כמו כן, פועלה של הוועדה הוכר על ידי בית משפט זה גם במסגרת הליכים נוספים. המשיבים טוענים כי העותר כלל לא נדרש בעתירתו להליכים אלו, וממילא לא נימק מדוע יש מקום לשנות מפסקי הדין שניתנו על ידי בית משפט זה בסוגיה רגישה זו. על רקע האמור, גורסים המשיבים כי יש לדחות את העתירה על הסף.

8. בתגובתו לתשובת המשיבים, טוען העותר כי מאחר שמדובר בעתירה העוסקת בחוקיות התנהלותה של המדינה אין לקבוע כי נפל בה שיהוי, וכי במבחן האינטרס הציבורי יש צורך דחוף לדון בעתירה. אשר לטענה בדבר אי-צירופם של משיבים רלוונטיים לעתירה, נטען כי לא היה מקום לצרף את רשות האוכלוסין, שכן לעותר אין כל טענה נגד התנהלותה; וכי לגופים העוסקים בזכויות טרנסג'נדרים אין כל רלוונטיות בבחינת חוקיות התנהלותם של המשיבים, אשר היא שעומדת במוקד העתירה. לבסוף, בכל הנוגע לטענות המשיבים להיעדר עילה להתערבות שיפוטית, טוען העותר כי בית

משפט זה מעולם לא דן בשאלת החוקיות של שינוי מין וחוקיותה של הוועדה, וממילא לא הכריע בכך.

9. להשלמת התמונה, יצוין כי ביום 22.12.2021 הגיש פלוני בקשה להצטרף כעותר בעתירה, בטענה כי הוא אביו של אדם שקיבל את אישור הוועדה ובהתאם שינה את פרט מינו במרשם האוכלוסין, וכי ברצונו להציג לפני בית המשפט את ההשלכות הנגזרות מהחלטות המשיבים הלכה למעשה, ואת הפגיעה שנגרמה לו באופן אישי. עם זאת, בשל התוצאה אליה הגענו, כפי שתבואר להלן, מתייחר הצורך לדון בבקשה זו.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינו בעתירה ובתגובה המקדמית לה, הגענו למסקנה כי דין העתירה להידחות על הסף.

11. הסוגיה המתעוררת בעתירה דנן – שינוי רישום פרט מינם של טרנסג'נדרים וטרנסג'נדריות אשר לא עברו ניתוח לשינוי מין במרשם האוכלוסין – כבר הגיעה לפתחו של בית משפט זה במספר הזדמנויות. כך, כפי שתואר לעיל, הצורך בגיבוש מתווה שיסדיר את הסוגיה התעורר לראשונה בשנת 2014, במסגרת בג"ץ לידן-שקד. שם, תקפו העותרות את חוקיותו של ההסדר שהיה קיים ערב הגשת העתירה, לפיו רק אדם שעבר ניתוח לשינוי מין רשאי לשנות את פרט מינו במרשם האוכלוסין. בעקבות הגשת העתירה וההליכים שהתקיימו בעניינה, ניהלו גורמי המדינה הרלוונטיים דיונים אשר בסופם גובש המתווה הנוכחי, המאפשר את שינוי פרט מינו של אדם במרשם האוכלוסין גם ללא ניתוח, וזאת בכפוף לאישורה של וועדה ציבורית רב-מקצועית. בעקבות גיבושו של מתווה זה, קבע בית משפט זה כי העתירה התייתרה. ודוק – המתווה האמור, שעוגן לבסוף במסגרת חוזר 2015 של משרד הבריאות ונוהל 2.6.0001 של רשות האוכלוסין וההגירה, הוצג לפני בית משפט זה כבר במסגרת ההליכים שהתקיימו בבג"ץ לידן-שקד.

12. בהמשך, הובאה סוגיה זו לשולחנו של בית משפט זה בשתי הזדמנויות נוספות. בתוך כך, בבג"ץ 8391/16 פלוני נ' שר הפנים (להלן: בג"ץ 8391/16) נידון עניינם של שני גברים טרנסג'נדרים שנולדו במין נקבה ולא עברו ניתוח לשינוי מין, אשר פרט מינם במרשם האוכלוסין כבר שונה לבקשתם ל"זכר". ואולם, לאחר הרישום כ"זכר", הביאו השניים לעולם ילדים ביולוגיים בתהליך טבעי של הריון ולידה. לאחר הלידה, נוכחו השניים לגלות כי מינם שונה במרשם האוכלוסין מ"זכר" בחזרה ל"נקבה", וכי הם נרשמו

כ"אם" ילדיהם בתעודת הלידה שהונפקה. באותו עניין, הכיר בית משפט זה בפתרון לפיו גברים טרנסג'נדרים המבקשים לשמור על רישומם כ"זכרים" לאחר הלידה, יוכלו לפנות ערב הלידה, או בסמוך לאחר מכן, לוועדה בבקשה לבחינת השפעת ההיריון על זהותם המגדרית; וככל שהוועדה תאשר שההיריון אינו כרוך בשינוי מגדרי, יוסיף אותו אדם להופיע במרשם האוכלוסין כ"זכר" (ראו: פסק דין בבג"ץ 8391/16 מיום 10.1.2018, שניתן על ידי השופט (כתוארו אז) ניל הנדל, השופט עוזי פוגלמן והשופט מנחם מזוז).

13. בסמוך לאחר מכן, פנו העותרים בבג"ץ 8391/16 בעתירה נוספת לבית משפט זה, אשר במוקדה ניצבה שוב סוגיית אופן רישום מינם של גברים טרנסג'נדרים (שנולדו במין נקבה) במרשם האוכלוסין ובתעודת הלידה של ילדם (בג"ץ 3148/18 פלוני נ' שר הפנים (להלן: בג"ץ 3148/18)). באותו עניין, החליט בית משפט זה לקבל את העתירה ולקבוע כי במקרים בהם גבר טרנסג'נדר אשר עבר היריון ולידה, פנה לוועדה בזמן ההיריון או בסמוך לאחר הלידה בבקשה להותיר את רישומו במרשם האוכלוסין כ"זכר", תונפק ליילוד תעודת לידה "א-מגדרית" עם השדות "הורה ו"הורה" (חלף השדות "אב ו"אם"), וזאת אף ללא קשר להכרעה הסופית של הוועדה בשאלת שינוי המין של הטרנסג'נדר. במסגרת פסק דינו, שניתן אך לאחרונה, התייחס בית המשפט לפועלה של הוועדה למתן אישור על שינוי מין ללא ניתוח, וציין כי "ועדה זו פועלת בבית החולים תל השומר בהתאם לחוזר מס' 6/2020 של מינהל הרפואה במשרד הבריאות (שהחליף חוזר קודם מס' 17/2015), והיא מוסמכת להנפיק אישור המהווה תעודה ציבורית בדבר שינוי מין ללא ניתוח" (ראו: פסקה 2 לפסק דינו של בית משפט זה בבג"ץ 3148/18 מיום 5.5.2021 שניתן על ידי הנשיאה אסתר חיות, בהסכמת המשנה לנשיאה חנן מלצר והשופטת יעל וילנר).

14. מכך אנו למדים, כי בית משפט זה כבר נתן דעתו בעבר להסדר האמור ביחס לשינוי רישום פרט המין במרשם האוכלוסין ללא צורך לעבור ניתוח, ובכלל זאת לחוזר 2020 ולוועדה שהוקמה מכוחו – אותם תוקף העותר במסגרת העתירה דנן. בהזדמנויות אלו, הביע בית משפט זה (אף אם באופן עקיף) את הכרתו בתוקפו של ההסדר הקבוע בחוזר 2020, ובסמכות הוועדה למתן "תעודה ציבורית" המעידה על שינוי זהותו המינית והמגדרית של אדם, באופן שיאפשר לו לשנות את פרט מינו במרשם האוכלוסין בהתאם. חרף זאת, העותר לא ראה לנכון להתייחס להשתלשלות עניינים זו בעתירתו, וממילא לא התמודד עם השלכותיה ביחס לטענותיו. בכך, כשל העותר מלעמוד בנטל המוטל עליו להניח תשתית עובדתית ומשפטית מפורטת וברורה שעל יסודה ניתן לבחון את הטענות המועלות בעתירה – ודי בטעם זה כדי להביא לדחייתה (ראו: בג"ץ 6250/18 פלוני נ')

מדינת ישראל (משרד הבריאות), פסקה 5 (3.9.2018); בג"ץ 8744/20 אור נ' משרד הבריאות, פסקה 4 (21.12.2020); בג"ץ 3416/21 קוטנגו נ' משרד החינוך, פסקות 11-12 (11.7.2021) (להלן: עניין קוטנגו); בג"ץ 7142/21 חלפון נ' יועמ"ש משרד המשפטים, פסקה 5 (נבו 14.11.2021)).

15. הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח השיהוי המשמעותי שנפל בעתירה. כך, העותר בחר להגיש את עתירתו רק בחלוף כ-6 שנים מיום פרסומו של חוזר 2015 והקמתה של הוועדה מכוחו, וזאת מבלי שהציג כל טעם מבורר לכך (ראו לעניין זה: בג"ץ 8684/20 לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים, פסקה 16 (27.12.2020); בג"ץ 4659/19 ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל נ' שר הבריאות, פסקה 21 (26.7.2021) (להלן: עניין ההסתדרות לרפואת שיניים); בג"ץ 7198/21 איגוד נותני שירותים פיננסיים (ע"ר) נ' ממשלת ישראל, פסקה 19 (17.11.2021)). גם פניותו המוקדמות של העותר למשיבים, כפי שפורטו בעתירה, נעשו רק במהלך שנת 2021, כך שאין בהן כדי לסייע לעותר בהקשר זה (ראו והשוו: עניין ההסתדרות לרפואת שיניים, בפסקה 21). לכך יש להוסיף את העובדה שבמהלך השנים שחלפו מיום הקמתה, נתנה הוועדה אישורים על שינוי מין לאנשים שפנו אליה מבלי שעברו ניתוח לשינוי מין. מטבע הדברים, אותם אנשים שינו את מצבם על בסיס האישורים הללו, וביטולם כעת, כפי שמבקש העותר, צפוי להוביל לפגיעה ניכרת בהם (ראו: בג"ץ 7189/17 החברה להגנת הטבע נ' הממונה על ענייני הנפט (3.7.2018); בג"ץ 2699/21 דישון – כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ נ' שר החקלאות ופיתוח הכפר, פסקה 7 (20.5.2021)).

16. קושי זה מתחדד על רקע הימנעותו של העותר מלצרף כמשיבים לעתירתו גורמים רלוונטיים נוספים, ובפרט גורמים אשר עלולים להיפגע באופן ממשי ככל שיינתנו הסעדים המבוקשים בעתירה. בענייננו, לא יכול להיות ספק כי הסעדים המבוקשים בעתירה צפויים לפגוע באופן ניכר הן באנשים אשר כבר פנו לוועדה וקיבלו אישור על שינוי מינם, והן באנשים המעוניינים לפנות אליה בעתיד בבקשה לאישור כאמור. משכך, היה מקום שהעותר יצרף כמשיב לעתירתו למצער גוף אחד הפועל למען זכויות קהילת הטרנסג'נדרים והטרנסג'נדריות בישראל (כדוגמת ארגון "טרנסג'נדרים למען צדק חברתי", ארגון "מעברים – שינוי בר קיימא לקהילה הטרנסג'נדרית" וכיוצא בזאת), אשר יכול היה לייצג את עניינם של חברי הקהילה בסוגיה, ולהציג את עמדתם ביחס לטענות שהועלו. הימנעותו של העותר מלעשות כן, מצדיקה גם היא את דחייתה של העתירה במתכונתה הנוכחית (ראו: בג"ץ 3990/11 מעדי נ' ראש הממשלה, פסקה 9 (27.9.2011);

בג"ץ 112/12 אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ממשלת ישראל, פסקות 6-7 (24.5.2012); עניין קוטנגו, בפסקה 11).

17. למעלה מהדרוש, אציין בקצרה לגופו של טיעון כי בכל הנוגע לטענתו המרכזית של העותר בדבר היעדר סמכותו של משרד הבריאות להסדיר את הסוגיה במסגרת חוזר 2020, בית משפט זה כבר עמד בעבר על כך ש"תחומים רבים מוסדרים בהנחיות מינהליות – גם ללא הסמכה מפורשת להתקנת חקיקת משנה. 'המציאות המודרנית מחייבת רשות זו (המחוקקת – א"ר) במסירת סמכויות תחקיקתיות רבות לרשות המבצעת', והדברים ידועים. אמר על כך, כבר לפני שנים רבות, המלומד קלינגהופר: 'המדינה המפקחת של דורנו גרמה... לריבוי בלתי פוסק של משימות תחקיקתיות שאין הרשות המחוקקת יכולה למלאן כולן בעצמה, ולכן עוברים תפקידי החקיקה במידה גדלה והולכת לידי המינהל'" (בג"ץ 5413/07 פלוני נ' מדינת ישראל, משרד הבריאות, פ"ד סב(2) 856, 874 (2007)). ההפניות הפנימיות הושמטו – ע.ג. ראו גם: בג"ץ 3430/16 התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ נ' הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון משרד האוצר, פסקה כו (30.6.2016)). בענייננו, חוזר 2020 נועד לתת מענה לסוגיית המצאת תעודה ציבורית הנדרשת על פי חוק לצורך רישום במרשם האוכלוסין. פעילותה של וועדה מקצועית הנדרשת לצורך זה, והפועלת על פי אמות המידה הרפואיות המקובלות, אינה מחייבת הסמכה מפורשת בחוק.

18. טוף דבר: דין העתירה להידחות על הסף. העותר יישא בהוצאות המשיבים בסך של 3,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"א באדר א' התשפ"ב (22.2.2022).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט